1938 ий
27
МАРТ
№ 27 (410)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла элласэ пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

ВЛКСМ ГЫЧ ЙОҤЛЫШ ЛУКМО-ШАМЫЧЫМ ВОССТАНОВИТЛАШ ДА КЛЭВЭТНИК-ШАМЫЧЫМ НАКАЗАТЛАШ

ВКП(б) ЦК йанварьский плэнумын рэшэньыжэ кажнэ комсомол организацийлан да чыла комсомолэцлан комсомол организацийым вэнгыдэмдымаштэ, нэсойузный молодьож дэнэ вэнгыдэ кылым кучымаштэ да калык тушман кашакым йӧршын шалатымаштэ бойэвой оружий лийын шога. Кажнэ комсомол организаций, кажнэ комсомолэц ВКП(б) ЦК плэнумын да ВЛКСМ ЦК V плэнумын пунчалжым тӱрыс шуктэн шогышаш улыт. Комсомол гыч лукмо годым ыштымэ йоҥлыш-шамычым тӧрлаташ, йэҥ дэкэ формальнэ, бӱрократичэски подходым пытараш.

Мэмнан рэспубликысэ комсомол организаций шкэ радамжым калык тушман кашак дэч эрыктымыжэ годым йатыр йоҥлышым ыштылын. Тугэ гынат, посна комсомол организацийлаштэ нинэ йоҥлыш-шамычым тӧрлаташ кӱлэш сэмын пижын огытыл. Тидым комсомол организацийлаштэ комсомол гыч лукмо-шамычын апэлльаций-шамычыштым ончыдэ киктымэ раш ончыкта.

Апэлльаций-шамычым сай ончэн лэкмэк палэ лийын: йатыр райкомол-шамыч комсомол гыч Лэнин-Сталин партийлан прэданнэ йэҥ-шамычым луктэдэныт. ВЛКСМ обком бӱро XIV область комсомол конфэрэнций дэч вара 89 ончымо апэлльаций гыч горкомол да райкомол-шамычын комсомол гыч лукмо нэргэн 51 рэшэнийыштым вашталтэн.

Иурин райкомол Марьинский кыдалаш школышто туныктышэ Бэлэнова йолташым комсомол гыч „шпион" пашам ыштылын манын луктыныт. Тудлан табэльыштэ отмэткэ тӧрлымылан „шпионажым" приписатлэныт. Тыгак Потанина йолташым газэт гоч комсомол организацийын ситыдымашыжым критиковатлымыжлан комсомол гыч луктыныт да „шпион" лӱмым пуэныт.

Шулко пэлэ кыдалаш школ пэлэнсэ комсомол организаций (Оршанкэ район) Дудин дэн Свэтлакова йолташмытым „троцкист" улыт манын комсомол гыч луктын да школ дирэктор нуным туныктымо паша гыч корандэн.

Оршанкэ район колхоз школ пэлэнсэ комсомол организаций Трэгубов йолташым ик пуд ложаш ужалымылан „калык тушман" манын комсомол гыч луктыныт.

Йошкар-Ола радиокомитэтыштэ паша ыштышэ Стрэльников йолташ йубилэй годым калык тушман Чавайн дэнэ пырльа сниматлалтын. Тидлан тудым комсомол гыч луктыныт. Тыгай формальнэ, бӱрократичэский комсомол гыч луктэдымаш моло вэрэат лийэдэн. Клэвэтник пэрэстраховщик-шамыч чэстный комсомолэц-шамычым комсомол гыч луктэдэныт, нунын ӱмбак клэвэтничэский матэриалым пуэдэныт.

Тэвэ Кокшамар кыдалаш школ пэлэнсэ комсомол организацийыш (Звэнига район) клэвэтник Кокоша чэстный комсомолэц-шамыч ӱмбак матэриалым пуэдэн. Тудын матэриалжэ дэнэ комсомолэц Лищэнко йолташым „калык тушман" манын комсомол гыч лукмо. Разоблачитлымэ калык тушманын пийжэ Лищэнко дэк коштын, сандэнэ тудым „тушман" манын „установитлэныт".

Шэрнур райкомол бӱро член Мамайэв йолташат чэстный комсомолэц-шамычым клэвэтатлэн.

ВКП(б) ЦК йанварьский плэнумын да ВЛКСМ ЦК V-шэ плэнумын рэшэнийышт газэт-шамыч дэч комсомол гыч йоҥлыш лукмо-шамычым газэт гоч рэабилитироватлаш обйазатлэн. „Рвэзэ коммунист" газэт тидым начар шуктэн шога. Карйэрист, пэрэстраховщик-шамычымат разоблачитлаш кӱлэш сэмын пижын огыл.

Кажнэ комсомол организацийлан комсомол гыч йоҥлыш лукмо-шамычым восстановитлэн, комсомол радамым калык тушман, карйэрист, пэрэстраховщик-шамыч дэч эрыкташ пижман.

◆ ◆ ◆

Шошо агалан йамдэ

У Торйал район „Чобык" колхозышто шошо агалан йамдылалташ шыжымак тӱҥалмэ. Тачэ кечылан колхоз шошо агалан тӱрыс йамдэ. Урлыкаш шурным 100 процэнтлан йамдылэн, сортироватлэн шындымэ. Йал озанлык машинам, плуго дэн шӱрэ-шамычым чыла рэмонтироватлымэ. Имньым сай ончат. Колхоз пэлэнсэ комсомол организаций шошо агалан йамдылалтмаштэ вийан болшэн.

И. П. Кошкин.

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Кино мастар-шамычым наградитлымэ

Зритэль-шамычын йэдинодушно одобритлымэ пэш чаплэ кинофильм-шамычым—„Ленин в Октябре", „Петр Первый" да „Богатая невеста" колхозный фильмым ыштэн лукмылан лийын, СССР Вэрховный Совэт Прэзидиумын указшэ почэш поснак ойырлалтшэ рэжиссор, сцэнарист, артист, монтажор да пашазэ стахановэц-шамычым наградитлымэ.

Лэнин ордэн дэнэ наградитлымэ: Б. В. Щукиным, „Ленин в октябре" кинокартиныштэ В. И. Лэнин рольым модшо артист; **М. И. Роммым,** „Ленин в октябре" кинокартинын рэжиссоржо; **А. Я. Каплэрым,** „Ленин в октябре" кинокартинэ сцэнарийын авторжо; **А. Н. Толстойым,** „Петр Первый" кинокартин сцэнарийын авторжо; **Б. М. Пэтровым,** „Петр Первый" кинокартинын рэжиссоржо да сцэнарийын соавторжо; **Н. К. Симоновым,** „Петр Первый" рольым модшо артист; **И. А. Пырьйэвым,** „Богатая невеста" кинокартинын рэжиссоржо.

„Трудового Красного Знамени" ордэн дэнэ 10 йэҥым, „Знак Почета" ордэн дэнэ 8 йэҥым, СССР Вэрховный Совэтын почотный граммотаж дэнэ 5 йэҥым наградитлымэ.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Английсэ молодьож испан калыклан полша

22 мартыштэ Лондон олаш (Англий) испан калыклан солидарность лӱмэш кугу йуношэский дэмон[redacted]ийын. Шуко тӱжэм рвэзэ дэн ӱдыр дэмонстрант-шамыч Лондонын западнэ частьшэ гоч эртэн испан посольствын зданий дэкшэ мийэныт. Тушто нуно испан правитэльствылан поддэржкым пумо нэргэн каласэныт да рэзольуцийыштым кучыктэныт.

Тидэ дэмонстрацийым „рвэзэ либэрал-шамыч лига", „Лига наций сойузын" йуношэский сэкцийжэ, „лэйбористский молодьож лига", комсомол, „унивэрситэтский лэйбористский фэдэраций" да лондонский профсовэтын йуношэский сэкций-шамыч организоватлэныт.

ГОРЬКИЙ ШОЧМЫЛАН ЭРЛА 70 ИЙ ТЭМЭШ

И. В. Сталин дэн М. Горький. 1932 ий.

ВЭЛИКИЙ ПИСАТЭЛЬЫН ИЛЫШ КОРНЫЖО

(Биографичэский справкэ)

Вэликий русский писатэль Максим Горький (Алэксэй Максимович Пэшков) 1868 ий 28 мартыштэ Нижний-Новгородэш (кызыт Горький) шочын. Ачажэ стольар-красводэрэвщик улмаш. Тудо эргыжын 4 ийаш улмыжо годымак колэн. Горький аваж дэчат изиак кодын. Алэксэй Пэшков Каширин кугызажын йӧртэшыжэ кушкын. Шкэ йоча годсо йӧсын илымэ жапшым Горький кугу чынлык дэнэ „В людях" лӱман замэчатэльнэ кнагаштыжэ ончыктэн.

Горькийлан тӱҥалтыш училищымат тунэм пытараш логалын огыл. Тудо шкэ гыч тунэммыжэ дэнэ гына шуко шинчымашым налын.

Горький илышын чыла могыржымат ужын. Тудлан шӱкшӧ вургэм лапчыкым погэн кошташат, пэкарьланат, грузчикланат, сторожланат, поварын полышкалышыжланат лийаш вэрэштын. Тудо шуко ужын коштын. Йолын пӱтынь Россий мучко изиш гына савырнэн огыл, элын илышыжым, калыкшым палэн налын.

Рвэзыж годым Горький Нижний-Новгородышто политичэский ссыльный-шамыч дэнэ вашлийын да нунын дэкэ чак лийын. Полиций тудым арэстоватла. Туддэч вара Горький „политический неблагонадежныйлан" шотлалташ тӱҥалэш.

1891 ийыштэ шошым Горький шкэнжын ик кугу корнышкыжо лэктын кайэн. Тудо Йул дэнэ Царицыныш шумэш, Донской область дэн Украин гоч Бэссарабийыш кайэн. Одэсса гыч Шэм тэҥыз сэр дэнэ эртэн, Кубань дэн Сэвэрный Кавказ гыч, Войэннэ Грузинский корно дэнэ тудо ийын шыжымак Тифлисыш (кызыт Тбилиси) толын. Тыштэ 1892 ийыштэ „Кавказ" газэтэш Максим Горькийын пэрвой ойлымашыжэ „Макар Чудра" пэчатлалтын. 1893 ий августышто „Русские ведомости" московский газэтыштэ Горькийын кокымшо ойлымашыжэ „Емельян Пиляй" пэчатлалтын. Варарак Королэнко писатэльын каҥашыжэ почэш Горький „Челкаш" лӱман пэрвой кугу повэстьым возэн.

Чыным сай ончыктышо гэниальный художник нэргэн пӱтынь Россий мучко ойлэныт, вашкэ М. Горькийын лӱмжӧ границэ вэс могырыштат палымэ лийын.

1898 ийыштэ тудын ойлымашыжэ кок том дэнэ лэктын, а 1899 ийыштэ

(Мучаш 2-шо могырышто).

Горький... шкэ вэликий художэствэнный произвэдэньэ-шамычшэ дэнэ Россий да пӱтынь тӱньасэ пашазэ движэньэ дэнэ шкэжым пэнгыдын кылтэн... (Лэнин)

ВЭЛИКИЙ ПИСАТЭЛЬЫН ИЛЫШ КОРНЫЖО

МУЧАШ

„Жизнь“ журналэш кугу повэсть „Фома Гордеев“ пэчатлалташ тӱгалэш. 1901 ийн апрэльыштэ туштак „Песнь о Буревестнике“ пэчатлалтэш. „Песнь о Буревестникым“ пӱтынь эл рэвольуционный манифэст сэмын вашлийын.

Тидэ ийлаштэ А. М. Горький лушкыдэмдыдэ рэвольуционный пашам ышта. Кугыжан полиций тудым эрэак поктылын, шуко кана тьурмаш шындылын. Полиций тудым Арзамас олаш колта. Тушто Горький (1902 ийыштэ) „На дне“ пэш сай пьйэсым сэрэн пытарэн. Тидэ пьйэс Российыштэ вэлэ огыл, но границэ вэс могырыштат кугу сэнгымашым ыштэн. Тидэ жапыштак Горький границэ вэс могырышто В. И. Лэнин вуйлатымэ почэш лэкшэ „Искра“ газэт цэнэ кылдалтэш.

Горький 1905 ийсэ рэвольуцийыштэ нэпосрэдствэннэ участвоватлэн. Рэвольуционный воззванийым возымылан да рэвольуционный движэнийыштэ участвоватлымылан кугыжан правитэльствэ Горькийым арэстоватла, Пэтропавловский крэпостьыш шында, а варажым столицэ гычат луктын колта.

1906 ийыштэ большэвистский партийын поручэнийжэ почэш Горький Амэрикыш партийнэ пашалан срэдствэ погаш кайэн. Тушто тудо „Мать“ лӱман знамэнитый романым возэн. Границэ вэс могырышто шкэнжын выступлэнийжэ дэч вара Горький Российыш толын кэртын огыл. Тудо политичэский эмигрант лийын Италийыштэ Капри островышто илаш тӱгалын. Границэ вэс могырышто М. Горький большэвистский партий дэкэ, В. И. Лэнин дэкэ эшэ утларак лишэмын.

Кугу Октьабрьский Социалистичэский рэвольуций дэч вара Горький „Всемирная литература“ издатэльствыштэ активнэ участвоватлэн, интэллигэнций дэн учоный-шамыч коклаштэ агитацийым колтэн шогэн. 1918 ий гыч тудо Лэнин дэнэ чот кылдалтын, совэтский литэратур дэн рвэзэ писатэль-шамычлан эрэак полшэн шогэн.

1921 ийыштэ Горькийын тубэркульоз чэржэ талышна. В. И. Лэнинын пэнгыдын шогымыжо почэш Горький эмлалташ границэ вэс могырыш кайэн. Тушто тудо „Заметки из дневника“, „Мои университеты“, „Дело Артимоновых“, „Жизнь Клима Самгина“ пэрвой томжым да молымат возэн.

1928 ийыштэ Горький Совэт Ушэмыш толэш. Уло вийжэ дэнэ писатэльский дэн общэствэннэ-политичэский пашам ышташ пижэш. Тудо „Клим Самгинын“ кок томжым луктэш, шуко замэчатэльный очэркым, статьям, ойлымашым, „Егор Булычев“ дэн „Василий Достигаев“ пьэсым возэн. Горький „Наши достижения“, „За рубежом,“ „Литературная учеба“, „СССР на стройке“ журнал шамычым основатлэн да рэдактироватлэн шогэн. Тудын инициативыжэ почэш „История фабрик и заводов“, „История гражданской войны“ изданьэ-шамыч шочыныт. М. Горький Совэт писатэль ушэмын прэдсэдатэльжэ ыльэ.

1932 ийыштэ Совэтский правитэльствэ кугу пролэтар писатэль Максим Горькийым пашазэ класс дэн ССР Ушэм шэмэр-шамыч ончылан литэратур заслугу ыштымылан Лэнин ордэн дэнэ наградитлэн.

Вӱран фашизмын подлый найомникышт, кум пачаш прэзрэнный троцкист да бухаринэц-шамыч гэниальнэ писатэль, мэмнан калыкын йӧратымэ эргыжэ— Алэксэй Максимович Горькийын йандар илышыжым кӱрлыныт.

Мутын гэниальнэ художникшэ, Горькийым шарнымаш чыла тӱньасэ шэмэр калыкын шӱмыштыжӧ курым дэнэ илаш тӱналэш.

М. Горький дэн Л. Н. Толстой. 1900 ий.

Самырык писатэль-шамычлан Горькийын полшымыжо

Максим Горький возаш тӱналшэ самырык писатэль-шамычлан эрэак вийан полшэн шогэн. Тидым самырык писатэльница Вэра Жакова*) йолташлан возымо письмаж гыч пэш раш ужына. Максим Горький Вэра Жаковалан 1928 ий 23 октьабрьыштэ возымо письмаштыжэ тыгэ воза:

„...Тэ возэда: „Мыйын стихэм-шамыч мланэм нымолан огыт йӧрыла тучыт, нуно начар улыт, мый возымым чарнаш шонэм“. Тидэ чын—стих-шамычэт пэшак начар улыт, но Тланда палыман, вэт 14 ийашыжэ годым Лэрмонтов, да моло йатыр сай поэт-шамычат тыгак сай огыл стихшамычым возэныт.

Укэ, Тэ возымым ида чарнэ, но сай стих-шамычым возаш тунэмза вот тидэ тыланэ лийэш. Пэчэтлаш ит пуэдэ, ит торопитлэ, поэтэса лӱмым заслужитлэ, стихын мастэржэ-шамычым лудса: Пушкиным, Лэрмонтовым, Фӧтым, Фофановым... Тэндан нинэ книгашамыч укэ улыт гын,— мланэм возыза, мый Тланда колтэм.“

*) Вэра Жакова самырык писательница, комсомолка ыльэ. 1936 ийыштэ чэрланэн колэн.

ВЭЛИКИЙ КАЛЫКЫН ВЭЛИКИЙ ЭРГЫЖЭ

1932 ийыштэ Алэксэй Максимович Горькийын литэратурный дэн общэствэннэ-политичэский пашажлан 40 ий тэммыжым мэмнан эл да пӱтынь тӱньан паламдымышт годым Сталин йолташ Горькийлан тыгай саламым колтэн:

„Шэргэ Алэксэй Максимович!

Чонэм дэнэ Тэндам саламлэм да кидэтым пэнгыдын кормыштэм. Пӱтынь шэмэрын куанымыжлан, пашазэ классын тушманжэ-шамычын страхыштлан, Тланда шуко илаш да пашам ышташ жэлатлэм.

И. Сталин“.

Сталинский шокшо саламын мутыштыжо вэликий писатэльын вэликий пашажым пэш чот аклымаш койэш.

Трудовой калыкын эргыжэ М. Горький шэмэр калыкым пэш чот йӧратэн, шӱйын шогышо буржуазийым тудо пэш кугу нэнавистъ дэнэ ончэн.

„Эртышэ илышым ужмэм ок шу“,—манын Горький возэн, тэвэ тидэ ойлымаштыжэ тошто илыш дэкэ—помэщик, фабрикант, поп, полицэйский кашак-дэкэ, кызытсэ вӱран фашизм дэкэ писатэльын кугу нэнавистъ дэнэ ончымыжым раш каласымэ. Горький пӱтынь пашазэ классым шӱйын шогышо буржуазий вашталэш вийан кучэдалаш ӱжын шогэн. Горький возэн: „Совэтский Социалистичэский Рэспубликысэ подлинный, искрэнный рэвольуционьэр шкэнжын подлый тушманжэ дэкэ сознатэльный, активный, гэроичэский, нэнавистьым кӧргыштыжӧ нумалдэ огэш кэрт“.

Горький мэмнан элын ожнысо тошто илышыжэ нэргэн молодьожлан эрэак шарныктэн шогэн. Ожно айдэмым физичэский вэлэ огыл насиловатлэныт, но политикэ шотыштат тудым логар гыч пиктэн шогэныт, айдэмын собствэнный достоинствыжым волтэн шогэныт, тудлан эрык лийын огыл.

Лэнин-Сталин партий шэмэр калыкым социалистичэский строитэльствын сэнгымашкыжэ нангайэн, тидэ партий дэнэ Горький пэш пэнгыдын кылдалтын шогэн. Айдэмэ тукымын чаплэ ушышо-шамыч мэчтатлымым мэмнан элыштэ шуктымо. Горький Совэт элым пэнгыдэмдаш нойыдэ ӱжын. Тудо тыгэ ойлэн: „Мэмнан дэнэ чылан йэдиный цэль: айдэмэ тукымын историйыштыжэ пэрвой эн пойан, эн кугу да пийалан социалистичэский государствым ышташ“.

Максим Горький мэмнан элыштэ да вэс эллаштэ лийын шогышо чыла событийлан возэн шогэн. Тудо стройкэ да колхоз нэргэн, индустриализаций займ да Йошкар Армий нэргэн, совэт ӱдрамаш да йоча-шамыч нэргэн возэн, тудо у строитэльствым пэш вниматэльнэ ончэн да мэмнан элым куатлым, пийаланым ышташ активнэ полшэн. Горький пашаштэ гэрой дэн гэроинь — стахановэц-шамычым пэш кугу йӧратымаш дэнэ ончэн да нуным кугун пагалэн.

Горький шкэнжын лудшо-шамычшылан социализмын сэнгымаштыжэ Лэнин-Сталин партийын кугу организаций рольжым нойыдэ ончыктэн шогэн. Крэмлыштэ лийшэ колхозник-ударник-шамычын всэсойузный съэздыш толшо дэлэгат-шамычлан Горький тыгэ возэн: „Миллион дэнэ крэсаньык - колхозник - шамыч мэмнан элын вождьшо-шамычын могай простой, сай йэн улмышт нэргэн тэндан дэч палэн налат: эр гыч кас мартэн тэндан коклаштэ лийшэ мудрый Сталин йолташын простой да доступно улмыжым палэн налыт; нинэ вождь-шамыч, ожнысо пашазэ-шамыч, пэнгыдэ рэвольуционьэр - шамыч иктым гына жэлатлат, йэдиный кугу цэль дэкэ гына—Сойуз Социалистичэский Рэспубликысэ пӱтынь трудовой калык кушталтын, пойан, ушан, вэсэлан илышэ, манын тыршымыштым палэн налыт.

Шэмэр калыклан пийалан да пойан илышым ыштышаш вэрч Совэт властьын кучэдалмыжэ фашизм да тудын агэнтуржо-шамычын шыдыштым тарватымым Горький ужын шогэн. Садлан тудо калыкым рэвольуционный бдитэльностьым пӱсэмдаш, тушман дэн йолташым палаш ӱжын. Горький пуштэдышэ, родиным прэдатлышэ, измэнник, шпион кашакым эрэак пытарэн шогаш ӱжын. Горький возэн: „Тушман огэш сдатлалт гын,—тудым пытарат“.

Горькийын вийжэ уло тӱньасэ шэмэр калык коклаштэ пэш кугу лийын, тидэ тушман-шамычымат лӱдыктэн. Вӱран фашист пий, калыкын подлый тушманжэ кашак—Троцкий, Бухарин, Рыков, Йагода да молат троцкистско-бухаринский шпион да пуштэдышэ-шамыч шкэныштын шакшэ кидыштым вэликий Горький ӱмбак нӧлталыныт. Фашизмын троцкистско-бухаринский агэнтшэ кашак Горький дэч лӱдыныт, садылан нуно тудым пуштыныт. Вэликий Горький дэч Троцкий, Бухарин да Рыков вэлэ огыл лӱдыныт, но нунын озашт — Гитлэр, Мусолини да молат лӱдыныт, вэт шэмэрым эксплоататор кашак ваштарэш кучэдалаш ӱжмӧ Горькийын йӱкшӧ пӱтынь тӱньа мучко йонгалтын шогэн.

Фашистский разбойник кашак, троцкистско-бухаринский пий-шамыч Горькийым пуштыныт. Но Горький шэмэр калыкын шӱмыштыжӧ ила, тудын лӱмжӧ, пӱтынь шэмэр калыкым ончыко кайаш ӱжын шога.

В. Йурьэв.

МОЛОДЬОЖЫМ КОМСОМОЛЫШ ПУРТЫМО ПАШАШТЭ СИТЫДЫМАШ-ШАМЫЧЫМ КОРАҤДЫМЭ НЭРГЭН

ВЛКСМ ЦК ПЛЭНУМЫН ПУНЧАЛЖЭ

I

Совэт властьын существоватлымэ ийлаштыжэ Лэнин-Сталин партий миллион дэнэ самырык йэнгшамычым коммунизм духэш воспитатлэн. Совэтский строй молодьожлан тудын элын общэствэнно-политичэский да хозяйствэнный илышыштыжэ участвоватлашлан чыла йоным пуэн. Рвэзэ да ӱдыр-шамычын кугу массыжэ-шамыч социалистичэский строитэльствын тӱрлӧ участкылаштыжэ пашам активнын ыштат. ВКП(б) дэн совэт властьлан шкэ прэданностьшым, шкэнжын кушшо политичэский активностьшым молодьож кэснак вийан СССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ годым дэмонстрироватлэн ончыктыш. Совэт школлаштэ миллион дэнэ йоча-шамыч коммунизм духэш воспитатлалтыт да нунын кокла гыч йатырышт йуношэский ийготыш шумо дэч ончыч пионьэр организаций-шамычын пашаштышт участийым принимайтлат. Лэнинский комсомолын, тыгэжэ, шкэ радамышкыжэ ончыл совэт молодьожым кумда массыжым шупшын шогаш чыла йонжат уло.

ВЛКСМ-ын X-шо сйэздшэ чыла комсомол организаций-шамыч дэч ончыл совэт молодьожым лэнинский комсомол радамыш пуртымо шотышто ВЛКСМ-ын чыла пашажым сайэмдаш трэбытлэн ыльэ. X-шо сйэздын тидэ дирэктивжэ, ончыл молодьожым ВЛКСМ радамыш пураш кугу тыршымашыжэ улмо ӱмбачат—молодьожым комсомолыш пуртымаш паша удовлэтворитэльнэ огыл шындымэ.

ВЛКСМ ЦК плэнум ончыл молодьожым ВЛКСМ радамыш пуртымо шотышто пашам утларак начарлан: Донэцкий, Свэрдловский, Днэпропэтровский, Сталинградский, Йарославский комсомолын обкомжо-шамычым да Азэрбайджан ЛКСМ ЦК-м признатла.

Украин комсомолын шуко организацийжэ чылтак ситыдымын кушкэш, а нунын кокла гыч 500 тӱжэм утлажэ пӱтынь 1937 ий мучко йӧршэш кушкын огытыл. Донэцкий областьыштэ 5314 пэрвичный ВЛКСМ организаций гыч 1123 организаций шамыч 1937 ийыштэ ик йэнгымат пуртэн огытыл. Днэпропэтровский областьын йатыр кугу прэдприйатийсэ — „Комбинат", „Запорожсталь", Орджоникидзэ лӱм, „Коммунар" завод. „Правда" лӱм вагонный завод, Дзэржинский лӱм рудник да моло комсомол организацийлаштэ комсомолэц-шамыч количэствэ пытартыш жап мартэн эрэак изэмын шогэн.

Свэрдловский областной комсомол организацийыштэ пӱтынь 1937 ийлан улыжат 17508 йэнгым вэлэ пуртымо. Ончыл молодьожым комсомолыш удовлэтворитэльнэ огыл пуртымылан кӧра Ново-Тагильский мэталлургичэский заводышто 2233 йэнг молодьож гыч комсомолышто — 334 йэнг вэлэ шога, Надэждинский мэталлургичэский заводышто молодьож—2538 йэнг, комсомолэц - шамыч 402, Дэгтьярский вӱргэньэ рудникыштэ молодьож—4550 йэнг, комсомолэц - шамыч улыжат—154 вэлэ.

Йарославский областной организацийыштэ пӱтынь 1937 ийлан комсомолыш молодьожым улыжат 13402 йэнгым вэлэ пуртымо. Областьыштэ 7787 колхоз улмо ӱмбачат, нунын коклаштэ ВЛКСМ пэрвичный организаций - шамыч 767 гына, а колхозник - комсомолэц-шамыч 9657 йэнг вэлэ шотлалтэш.

Лэнинград машиностроитэльный да мэталлообрабатывайущий промышлэнностьын пэрвичный организацийжэ - шамыч дэнэ 1937 ийлан комсомолыш 4300 йэнгым пуртымо, швэйный, трикотажный, тэкстильный да обувной промышлэнностьын пэрвичный организацийжэ-шамыч дэнэ комсомолыш 1449 йэнгым гына пуртымо, Лэнинградыштэ молодьожым комсомолыш пуртымо паша дэнэ утларак почэш кодшо районный организаций - шамычлан шотлалтыт: Кировский район, тыштэ пӱтынь 1937 ийлан комсомолыш 1274 йэнгым пуртымо да Володарский, тыштэ тидэ жапланак ВЛКСМ радамыш улыжат 1185 йэнгым гына пуртымо.

Альэ мартэат Моско городской организацийыштэ ончыл молодьожым ВЛКСМ радамыш пуртымаш паша начарын шындымэ. Москон Сталинский районыштыжо пӱтынь 1937 ийлан комсомолыш улыжат 1440 йэнгым гына пуртымо. Районын 165 пэрвичный организацийжэ гыч 43-шо йӧршэшат кушкын огытыл. Элэктрокомбинатыштэ ик ийлан комсомолыш улыжат 169 йэнгым гына пуртымо. Комсомолын Пэрвомайский районный организацийыштыжэ пӱтынь 1937 ийлан ВЛКСМ-ыш 1169 йэнгым гына пуртымо. Районын 134 пэрвичный организацийжэ гыч 36-шо ий мучко ик йэнгымат пуртэн огытыл. Молодьож 2600 йэнг улмо „Сэрп и молот" заводышто 1937 ийыштэ 89 молодьожым гына пуртымо.

Сталинградский областьысэ мэталлургичэский промышлэнностьын 27 пэрвичный организацийлаштыжэ 1937 ийыштэ 318 йэнгым пуртымо, а машиностроитэльный промышлэнностьын 77 пэрвичный организацийлаштыжэ тидэ жапланак 781 йэнгым пуртымо.

ВЛКСМ ЦК плэнум Туркмэнский, Таджикский, Орэнбургский да Воронэжский организацийлаштэ ӱдрамаш молодьож кокла гыч кушмашым йӧршэш ситыдымылан признатла, тыштэ комсомолыш пуртымо коклаштэ ӱдрамаш молодьож улыжат 15—20 процэнтым гын составитла.

Комсомол комитэт-шамыч ВЛКСМ-ыш студэнчэский молодьожым пуртымашкэ кӱлэш вниманьым огыт обращатлэ, тидлан кӧра Казаньын чыла ВУЗ-лаштыжэ студэнчэский молодьожым комсомолыш пӱтынь 1937 ийыштэ улыжат 195 йэнгым пуртымо, Саратов олаштэ тидэ жапланак 14 ВУЗ-лаштэ комсомолыш 309 йэнгым гына пуртымо, а Ивановский областьын высший учэбный заведэньыжэ-шамыч мучко—улыжат 81 йэнгым вэлэ пуртымо.

Колхозлаштэ у пэрвичный организаций-шамычым ыштымэ нэргэн ВЛКСМ X сйэздын дирэктивжэ начар шуктaлтэш. Кызыт мартэ Бэлоруссийыштэ пэрвичный организаций-шамыч 30 процэнт колхоз пэлэн гына улыт, Орловский областьыштэ—26 процэнт пэлэн, Тульскийыштэ—23 процэнт пэлэн, Вологотскийыштэ—19 процэнт пэлэн, Смолэнскийыштэ—15 процэнт пэлэн, Московскийыштэ—14 процэнт пэлэн, Кировскийыштэ—10 процэнт пэлэн, Калининский областьыштэ—10 процэнт колхоз пэлэн.

II

Комсомол организаций-шамычын молодьожым ВЛКСМ-ыш пуртымо шотышто тыгай удовлэтворитэльнэ огыл пашаштым мо дэнэ умландараш?

ВЛКСМ удовлэтворитэльнэ огыл кушмашын тӱнг причинжылан йатыр комсомол пашайэнг-шамычын Лэнинский комсомолын характэржым да сущностьшым, тудын ВКП(б) программылан сочувствоватлышэ да шкэ цэльжылан оласэ да йалысэ чыла шэмэр молодьожым коммунизм духэш воспитатлымаш шындышэ массовый, бэспартийный организаций улмыжым умылыдымышт шотлалтэш. Нинэ пашайэнг-шамыч комсомол шкэ радамышкыжэ йамдылалт шушо, политичэский грамотный, воспитатлалтшэ йэнг-шамычым пурта шонат.

Сандэнак случайнэ огыл ВЛКСМ радамыш пурышылан чӱчкыдын трэбованьэ дэн нормым ВКП(б) радамыш пурышо сэмынак прэдйавитлат. ВЛКСМ ЦК плэнум ВЛКСМ-ыш пурышо-шамычлан врэдностьышт нэргэн ВЛКСМ ЦК-н ик кана вэлэ огыл шижтарымэ комсомол организацийлаштэ кумдан шарлышэ политичэский экзамэн-шамычым ыштымаш практикым осудитла.

Моско олан Свэрдловский районысо 167 номэран школын комсомол комитэтшэ Хазанова йолташым тудым ВЛКСМ - ыш пуртымо годым тудлан пумо 17 политичэский вопрос гыч иктылан вашмутым пуэн кэртдымылан кӧра комсомолыш пуртэн огыл.

Грозный олаштэ кокымшо нэфтьэпэрэгонный заводышто комсомолыш производствэнный нормым 300 процэнтлан тэмышэ стахановэц Гусьэв йолташым да нормым 200 процэнтлан тэмышэ Дэдэнко йолташым нунылан пумо политичэский вопрос-шамыч гыч йужо вопросыштлан вашмутым пуэн огытылат, пуртэн огытыл.

Шагал огыл факт-шамыч улыт, кунам комсомолын йужо комитэт вуйлатышэ пашайэнгжэ-шамыч ВЛКСМ радамыш пуртымо годым пурышо-шамычлан кавэрзный вопрос-шамычым, мутлан тыгайым: „Гаити островышто шукэртэ огыл мо лийын?; „кушак, могай урэмэш, могай числаштэ, могай пӧртыштӧ Дэльэ—Рокын оружийжым муыныт", „могай ийыштэ да могай числаштэ пашазэ класс шочын?" да молымат пуэдэн, тӱрлӧ „ловушкым" ыштылыт.

Молодьожым комсомолыш пуртымашкэ тыгай головотяпский подход молодьожым лӱдыкта да Лэнинский комсомол радамыш пураш шонышо-шамычлан омсам пэтыра.

Йужо комсомол комитэт - шамыч шкэ дэйствийышт дэнэ вийгак молодьожлан ВЛКСМ радамышкэ пурашкэ шыгырэмдат, нинэ комитэт шамыч устав дэн ВЛКСМ ЦК-н улшо пунчалжым пудыртэн, ВЛКСМ - ыш пуртымо годым шкэныштын тӧрлӧ уто инстанцийыштым, тыгайым: групп, цэховой организацийын бӱрожо, общо цэховой комсомол погынымаш да молат, ыштат.

Комсомолын йатыр пашайэнгжэ-шамыч молодьожым ВЛКСМ-ыш пуртымашым второстэпэнный, шагал кӱлэшан пашалан, нуным „паша дэч" отвлэкатлышылан шотлат. Обком да райком-шамычын йужо сэкрэтарьышт молодьожым комсомолыш пуртымо пашам „в общем и целом", „тӱнг шотышто" вуйлатат.

Альэ мартэнат ВЛКСМ-ыш пуртымаштэ бӱрократичэский волокитым пытарымэ огыл. Горький оласэ Лэнинский районышто комсомолыш пуртымо нэргэн ала мыньар тылзэ мучко 200 йодмаш ончалтдэ кийэн, Тамбовский горкомышто—150, Чэрниговский область Чэрниговский райкомышто—66 йодмаш, нунын кокла гыч 56 - шо 1937 ийыштэ пумо улыт.

Вуйлатымашын канцэльарско - бӱрократичэский мэтодшын раш примэржылан шуко тыгай факт шотлалтэш: йатыр комсомол райком-шамыч изи составан икмыньар пэрвичный организаций-шамычым иктыш ушат (кустоватлат), сандэнэ молодьожым комсомолыш пуртымо пашашым сайэмдымэ олмэш тидэ чараклэн шога.

Ончыл молодьожым комсомолыш удовлэтворитэльнэ огыл пуртымаш тыгакак ВЛКСМ комитэт-шамычын организационно-политичэский пашашт молодьожын кушкын шогышо йодышыжо дэч кодмашын вийакш рэзультатшэ лийын шога. Йатыр пэрвичный организаций-шамыч нэсойузный молодьож дэч ойрлат, тудын коклаштэ политичэский пашам огыт ыштэ, тудлан тӱрлӧ погынымаш, лэкций да бэсэдэ-шамычым огыт организоватлэ.

Молодьожым ВЛКСМ-ыш пуртымо пашаштэ комсомол пашайэнг-шамыч дэнэ ыштымэ чыла тидэ ситыдымаш да кадыртылмаш-шамычым комсомолын вуйлатышэ органжэ-шамычын шӱшкылт пурышо да ВЛКСМ кушмашым кӱрлшӧ фашизмын троцкистско - бухаринский агэнтшэ-шамыч использоватлэныт.

III

ВЛКСМ ЦК плэнум пунчалэш:

1. Комсомол актив коклаштэ улшо ончыл совэт молодьожым комсомолыш пуртымаш дэч ограничиватлаш тӧчымашым молодьожым коммунистичэский воспитатлымаш пашаштэ врэднылан шотлэн, осудитлаш.

Комсомол организаций-шамыч ВЛКСМ-ыш пуртымо годым тудым ончэн ыштышаш улыт: комсомол ончыл совэт молодьожын массовый, бэспартийный организацийжэ лийын шога да шкэ цэльжылан оласэ да йалысэ чыла шэмэр молодьожым коммунизм шӱлышэш воспитатлымашым шында.

2 Молодьожым комсомолыш пуртымаштэ кэч могай гынат политичэский экзамэн-шамычым ыштылмашым запрэтитлаш, пуртымо годым комсомол члэнын индивидуальнэ шот

(Мучаш 4-шэ могырышто).

51

МОЛОДЬОЖЫМ КОМСОМОЛЫШ ПУРТЫМО ГОДЫМ СИТЫДЫМАШ-ШАМЫЧЫМ КОРАНГДЫМЭ НЭРГЭН

ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжэ

МУЧАШ

дэнэ пашазэ, крэстьйанский да служышо кокла гыч ВЛКСМ устав дэн программым признатлышэ ончыл, совэт властьлан прэданный молодьож пурталтмэ нэргэн ВЛКСМ - ын уставшэ дэн строго руководствоватлаш.

3. Установитлаш: цэховой да тудлан тӧр шогышо организаций улман чыла пэрвичный о р г а н изацийлаштэ комсомолыш пуртымо нэргэн йодмаш-шамыч цэховой комсомол погынымаш - шамычэш, вара пэрвичный организацийын комитэтэшыжэ ончалтыт, тид дэч вара ВЛКСМ райкомыш альэ горкомыш (кушто комсомол райком укэ) утвэрждэньылан пуалтэш.

4. Пэрвичный комсомол организаций укэан колхозласэ, прэдприйатийласэ да учрэждэньыласэ молодьож дэч ВЛКСМ - ыш пурымо нэргэн йодмашым комсомолын иктаж могай лишнэ улшо пэрвичный организацийлаштэ ончымаш кызыт мартэ улшо порадкым вашталташ.

Установитлаш: пэрвичный организаций укэ улмо вэрлаштэ комсомолыш пуртымо нэргэн йодмаш вийгак ВЛКСМ райкомышто альэ (кушто комсомол райком укэ) горкомышто ончалтэш.

5. Комсомол комитэт-шамыч йатыр вэрлаштэ комсомолыш угыч пурышым шкэ оражэ дэнэ кодат, нунын дэнэ пашам огыт ыштэ, тидыжэ самырык комсомолэц-шамычлан комсомол организацийыштэ активный пашашкэ ушнаш шыгырэмда, а йужгунам нинэ комсомолэц-шамычым организаций дэч корангмашкэ конда—тидым плэнум йӧршэш йоҥгылышлан шотла.

ВЛКСМ-ыш угыч пурышо-шамычым тӱрлӧ общэствэннэ - политичэский пашаш талын шупшмашым чыла организаций - шамыч ончылан кӱлэшан задачэ сэмын шындаш.

6. ВЛКСМ ЦК бӱролан обком, крайком да нацрэспублик КСМ ЦК-шамычын ВЛКСМ ЦК п л э н у м ы н тидэ пунчалжым шуктэн шогымыштым систэматичэский тэргаш поручитлаш.

Чыла обком, крайком да нацрэспублик КСМ ЦК-шамычлан комсомолын районный комитэтшэ да пэрвичный организацийжэ шамыч дэч ончыл молодьожым Лэнинский комсомол радамыш пуртымо шотышто нунын пашашт нэргэн эрэак отчотыштым колыштман.

Плэнумын пунчалжым тунэмыт

Хлэбниковский МТС пэлэнсэ комсомол организацийыштэ ВЛКСМ ЦК плэнумын пунчалжэ-шамычым тунэммаш пижыныт. Плэнумын тидэ пунчалжэ-шамычым кажнэ комсомолэц-шамыч дэк шукташ—комсомол организаций шкэ ончыланжэ цэльым шындэн.

Плэнумын ончыктымо ситыдымашыжэ - шамыч тидэ пэрвичный комсомол организацийыштат йатыр лийэдэн. Йужо комсомолэцым нимогай факт дэч посна тӱрлӧ сэмын титаклэн комсомол гыч луктыныт. Тэвэ Чэпурина йолташым йӱла шотышто разложитлалтшэ манын нимогай основаньэ дэч посна титаклэн, комсомол радам гыч луктыныт. Кызыт тудым комсомолэш восстановитлымэ.

Альэ мартэн комсомолыш пуртымаш эрэак чараклалтын шогэн. Пэрвичный организацийын комсомолыш пуртымо нэргэн утвэрдитлаш пумо йодмашыжэ-шамычым ВЛКСМ Марий-Турэк райкомын ожнысо сэкрэтарьжэ Милочкин пэл ий мучко ончыдэ кийыктэн. Тракторист-шамычын шуко йодмашыштым райкомол йомдарэн. ВЛКСМ кандидат радамыш ик ий ожно пуртымо Мильутина йолташын райкомолышто нимогай личный дэлажат укэ, кандидатский карточкымат пуымо огыл.

Погынымашыштэ выступатлышэ - шамыч политик тунэммашын начар шындалтмыжым чот критиковатлышт.

Кызыт тидэ организацийын комсомолэцшэ шамыч плэнумын пунчалжым сайын палат.

М. Фавстов.

Комсомол организаций ӧрдыштӧ

Комсомол организаций шошо агалан йамдылалтмаштэ активный участвоватлышаш. Тидын нэргэн ВЛКСМ Цэнтральный Комитэтын лӱмын лукмо пунчалжэ уло. Но тидым Оршанкэ районысо Туршо комсомол организаций шуктэн ок шого. Комсомолэц-шамыч шошо агалан йамдылалтмаштэ огыт участвоватлэ. Комсомол погынымашлаштэ шошо агалан йамдылалтмэ вопросым ик канат лончылымо огыл. Комсорг Плотников шошо агалан йамдылалтмаш нэргэн огэшат шоналтэ.

Сорокин Ник.

Йошкар-Ола колхозный школышто тунэмшэ комсомолэц-шамыч моло тунэмшэ-шамыч дэнэ пырльа ВЛКСМ ЦК мартовский плэнумын пунчалжэ нэргэн докладым колыштыт.

Комсомол гыч йоҥгылыш лукмо-шамычым восстановитлат

19 мартыштэ Йошкар-Ола музыкальнэ - тэатральный училищэ пэлэнсэ пэрвичный комсомол организацийын общо погынымашыжэ лийэ. Тушто ВЛКСМ ЦК плэнумын комсомол гыч лукмо годым лийшэ титак шамыч да комсомол гыч лукмо-шамычын апэлльацийышт дэк формальнэ-бӱрократичэский отношэньэ нэргэн пунчалжым лончылымо. ВЛКСМ ЦК плэнум пунчалыштэ ончыктымо йоҥгылыш-шамыч тидэ организацийыштат йатыр лийэдэныт. Тэвэ тэатральнэ отдэлэньын II-шо курсыштыжо тунэмшэ комсомолэц Потапов Миклайым нимогай основаньэ дэч посна „калык тушманым аралышэ“ манын титаклэн комсомол гыч луктыныт да дирэкций ончылан училищэ гыч луктын колтымашкэ шуктэныт. Кызыт Потаповым комсомолэш да училищэш восстановитлымэ. Тыгайак факт студэнт - шамыч Мосолов, Васильйэв да Андрйанов йолташмыт дэнэ лийын. Кызыт нунымат училищыш восстановитлымэ.

Тидэ пунчалым чыла курслаштэ эшэ ик кана лончылаш да комсомол гыч лукмо нэргэн чыла тошто протоколым тэргэн лукташ ыштымэ.

М.

Ончыл молодьож комсомолыш пура

Кой-Сола пэлэ кыдалаш школэш (Шэрнур район) комсомол организаций почыльто. Тушто ВЛКСМ члэныш 11 тунэмшэ пурыш. Кызыт моло тунэмшэ-шамычат комсомолыш пураш йамдылалтыт.

Волков Иван.

Куэнэч пэлэ кыдалаш школышто (У-Торйал р-н) тунэмшэ-шамыч Шкалин, Йакайэв, Шутихин йолташмытым комсомол радамыш пуртымо.

Вэдэникин П.

Шэрнур пэдучилищыштэ комсомол организаций кэчын кушкэш. Кызыт школышто 95 комсомолэц шотлалтэш. 17 йэҥ шукэртэ огыл пурышо улыт. Кызыт адак 10 тунэмшым комсомолыш принимайтлымэ.

Фэд. Саньуш.

Кугу-Руйал пэлэ кыдалаш школ пэлэн (Косолоп район) 9 йэҥган комсомол организацийым организэтлымэ ыльэ. Кызыт тушко адак 10 тунэмшэ пурэн.

Орлов С. А.

КОМСОМОЛЛАН ӦРДЫШТӦ ЛИЙМАН ОГЫЛ

Шошо лишэмэш да лишэмэш. Колхоз - шамычын ӱдаш тӱҥалашышт жап кэчын чакэмын толэш.

Рэдакцийыш кэчэ йэда пурышо сэрыш-шамыч рэспублик мучко шошо агалан йамдылалтмаш йӧрдымын каймым ончыктат.

Ты шотышто утларак Морко район почэш кодэш. Тэвэ мэмнан йункорна **Григорьйэв** йолташ тыгэ увэртара:

„Морко район „Патыр-Игэ“ колхоз шошо агалан ок йамдылалт. Машина-шамычым иктымат тӧрлатымэ огыл. А 4 машина гыч улыжат иктэ гына таза. Плугошамычын иктымат рэмонтироватлымэ огыл, нуно чыланат лум йӱмалнэ вэлэ кийат.

Тидэ район гычак **Тимофэйэв** йолташ тыгэ воза:

„Йошкар пэлэдыш“ колхозышто шошо лишэммым огыт шиж. Урлыкашым ик цэнтнэрымат сортироватлымэ огыл. Колхоз прэдсэдатэль Ильин йолташ: „Машина укэ“ манын умылтарнэжэ. А машинам муаш нимогай мэрымат ыштэн огыл. Тыштэ комсомол организаций уло. Но шошо агалан йамдылалтмэ шотышто комсомол организаций ӧрдыжыштӧ шога“.

„Морко район „Звезда“ колхозышто пасушко тэрысым лукташ альат пижын огытыл. Минэральный удобрэньым ик килограммымат йамдылымэ огыл. Колхоз прэдсэдатэль Эпанов: „Альэ шуына... вэт шошымжо альэ курык шэнгэлнэ“— манын лӱмынак тормозитлэн шога“—манын йункор **Пэтров** йолташ воза.

Иалкор сэрыш - шамыч пэш раш ончыктат: тидэ районышто шошо агалан йамдылалтмаш йӧрдымын кайэ. Тыштэ колхоз прэдсэдатэль, йал совэт да пэлэ дэч посна комсомол райкомат титакан. Кӱшнӧ ончыктымо комсомол организаций - шамычын пашаштым, очыни, Морко райкомол да тудын сэкрэтарьжэ Пэтров йолташ ик канат тэргэн огытыл. Райкомол комсомолэц-шамычым шошо агалан йамдылалтмашкэ мобилизоватлэн огыл. Тыжэчын райкомоллан шкаланжэ кӱлэш выводым ыштыман.

Шошо агалан йамдылалтмашын начарын каймыжэ нэргэн моло районла гычат йӧрдымын увэр уло. „Параньгэ район „Партизан“ колхозышто план почэш урлыкаш пырчэ ок ситэ, тудым кычал муаш колхоз прэдсэдатэль Ильин шоналтымашат укэ. Йал озанлык инвэнтарым йӧршэш тӧрлатымэ огыл. Имньым начар ончат“, тыгэ „Комсомолэц“ йункор увэртара.

Шошо агалан йамдылалтмаштэ кызытак вашталтышым ыштыман. Комсомол организаций-шамычлан шошо агалан йамдылалтмашым шкэ кидышкышт налаш кӱлэш.

Отв. редактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90. | Упол. Главлита Мар. АССР А—219. Тираж 3000 экз. Иошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Изд-во „Марий Коммун“.